NOA
Nederlandse
Ondernemersvereniging voor
Afbouwbedrijven

De Smalle Zijde 20A
3903 LP Veenendaal
Postbus 310
3900 AH Veenendaal
T 0318 54 73 73
K.v.K. nr. 30171023
info@noa.nl
www.noa.nl

Internetconsultatie Zelfstandigenwet

Veenendaal, 29 oktober 2026 | Ref.: JK/FW/JR

Geacht ministerie,

De Nederlandse Ondernemersvereniging voor Afbouwbedrijven (NOA) is de branche-organisatie voor ondernemers met én zonder personeel in de sectoren stukadoren en afbouw, plafond en wand, vloeren en terrazzo en natuursteen.

In de afbouwsector als geheel zijn inmiddels meer zelfstandigen zonder personeel (wij noemen ze ondernemers zonder personeel) werkzaam dan werknemers. Dat komt onder meer door de noodzaak om flexibel te kunnen inspringen op de in de sector nu eenmaal voorkomende pieken en dalen als ook door de wens en mogelijkheden om als zelfstandige te werken, maar is absoluut ook een gevolg van het in de loop der jaren steeds minder aantrekkelijk worden van het aanbieden van arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd. Door de sterk opgelopen kosten en risico's daarvan verhouden vaste dienstverbanden zich almaar minder met de hiervoor bedoelde noodzakelijke flexibiliteit.

Als gevolg daarvan komen betaalbaarheid van en draagvlak voor zaken die, zeker in een sector met heel veel midden- en kleinbedrijf, noodzakelijkerwijze op bedrijfstakniveau moeten worden gefinancierd en vormgegeven (rondom bijvoorbeeld instroom, vakopleiding en bijscholing als ook arbeidsomstandigheden en veiligheid, maar ook als het gaat om het aanbieden van bijvoorbeeld een zware beroepenregeling) onder druk te staan. Door en voor zelfstandigen wordt immers niet bijgedragen aan de daarvoor noodzakelijke investeringen. Die dienen te worden opgebracht door een steeds kleinere groep werkgevers met werknemers in dienst waardoor voor hen de kosten verder toenemen. Gevolg daarvan: nog minder arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd, nog meer flexibele inzet. Daardoor ontstaat een vicieuze cirkel en komt uiteindelijk ook de te leveren kwaliteit in onze sectoren steeds meer onder druk te staan.

Hoewel een en ander moeilijk in het nu voorliggende wetsvoorstel is te adresseren, vragen we nadrukkelijk aandacht voor bovenstaande.

1. Belang Zelfstandigenwet

NOA onderschrijft het belang van duidelijke en handhaafbare criteria voor het onderscheid tussen zelfstandig ondernemerschap en werken in dienstbetrekking. Ondernemers moeten daadwerkelijk zelfstandig kunnen werken terwijl schijnzelfstandigheid moet worden voorkomen. Maximale duidelijkheid vooraf, voor zowel opdrachtgever als zelfstandige, is daarvoor een randvoorwaarde.

De voorgestelde *'veilige haven'* kan hieraan bijdragen. Voorwaarde is wel dat de daarbij te hanteren criteria eenduidig zijn, maar tegelijkertijd aansluiten bij de economische en organisatorische realiteit van sectoren waarin werkzaamheden veelal projectmatig, op locatie en in samenwerking met andere ondernemingen worden uitgevoerd. In onze sectoren is dat het geval. Hieronder komen we op een en ander terug.

NOA begrijpt dat het niet voldoen aan één of meer in het wetsvoorstel genoemde criteria niet automatisch betekent dat sprake is van een arbeidsovereenkomst. In dat geval blijft beoordeling aan de hand van artikel 7:610 BW en de relevante jurisprudentie mogelijk. Opdrachtgevers zullen echter begrijpelijkerwijze zoveel mogelijk zekerheid vooraf zoeken. Mede juist door het hanteren van een term als *'veilige haven'* bestaat een reëel risico dat het voldoen aan de Zelfstandigenwet feitelijk dé voorwaarde wordt om nog als zelfstandig ondernemer te worden ingehuurd.

2. Projectcoördinatie en vrijheid in de uitvoering

In onze sectoren is samenwerking binnen een bouwproject onvermijdelijk. Planning, toegang tot de bouwplaats, afstemming met andere disciplines, veiligheidsvoorschriften en overeengekomen oplevertermijnen beperken de praktische vrijheid voor de zelfstandige zonder personeel om tijd en plaats volledig zelf te bepalen. Deze beperkingen vloeien niet noodzakelijk voort uit werkgeversgezag, maar zijn vaak inherent aan de aard van het werk en de samenwerking binnen een bouwproject.

Wij verzoeken de regering daarom in de memorie van toelichting expliciet te verduidelijken dat zaken als normale projectcoördinatie, het stellen van kwaliteits- en veiligheidseisen en controle op het resultaat niet zonder meer afbreuk doen aan zelfstandigheid.

3. Werken voor eigen rekening en risico

NOA vraagt bijzondere aandacht voor het criterium *'werken voor eigen rekening en risico'*.

Uit de memorie van toelichting volgt dat resultaatverantwoordelijkheid en de mogelijkheid om economisch voordeel te behalen door efficiënter te werken belangrijke indicatoren zijn. Een vergoeding die uitsluitend is gebaseerd op daadwerkelijk gewerkte uren kan daardoor buiten de *'veilige haven'* vallen.

In onze sectoren wordt door zelfstandig ondernemers regelmatig op basis van een uur- of dagtarief gewerkt. Ook in dergelijke situaties kan evident sprake zijn van ondernemerschap. Een zelfstandig ondernemer kan zelf zijn tarief bepalen, investeren in gereedschappen en vervoer, aansprakelijk zijn voor fouten, herstelwerk voor eigen rekening verrichten, debiteurenrisico lopen, meerdere opdrachtgevers hebben en volledig zelfstandig zijn vak uitoefenen.

De gekozen wijze van prijsberekening behoort naar het oordeel van NOA daarom niet doorslaggevend te zijn voor de mogelijkheid om van de '*veilige haven'* gebruik te maken.

NOA verzoekt de regering expliciet vast te leggen dat vergoeding op basis van uren of dagen op zichzelf niet aan toepassing van de *'veilige haven'* in de weg staat, wanneer uit andere objectieve omstandigheden voldoende ondernemingsrisico en zelfstandigheid blijken.

4. De eis van meerdere opdrachtgevers

De zelfstandigentoets verlangt dat een zelfstandige gedurende het lopende en voorafgaande kalenderjaar ten minste drie opdrachtgevers heeft gehad. NOA begrijpt dat het aantal opdrachtgevers iets kan zeggen over economische onafhankelijkheid. Wij achten een harde numerieke ondergrens echter onvoldoende passend bij projectmatig werk. In onze sectoren komen regelmatig opdrachten voor die vele maanden of nog langer duren. Een stukadoor, plafond- en wandmonteur, vloerenlegger, natuursteenbewerker of andere gespecialiseerde zelfstandige kan gedurende een langere periode op één groot project werkzaam zijn en daardoor tijdelijk weinig andere opdrachten uitvoeren. Dat maakt deze ondernemer niet zonder meer economisch of organisatorisch afhankelijk. Daar komt bij dat uit de toelichting volgt dat niet iedere kleine opdracht zonder meer als volwaardige opdrachtgever zou worden beschouwd. Daarmee wordt naast de harde grens van drie opdrachtgevers een nieuwe open norm geïntroduceerd: wanneer is een opdracht voldoende 'volwaardig' om mee te tellen?

NOA adviseert daarom het aantal opdrachtgevers niet als absoluut criterium vorm te geven. Passender is om het aantal opdrachtgevers te betrekken bij een bredere beoordeling van de daadwerkelijke economische zelfstandigheid en ondernemersactiviteiten.

Wanneer de regering een kwantitatief criterium toch noodzakelijk acht, verzoekt NOA ten minste een uitzondering of gelijkwaardige alternatieve route op te nemen voor ondernemers die vanwege de aard, omvang of looptijd van projecten tijdelijk minder opdrachtgevers hebben, maar op andere objectieve gronden aantoonbaar als zelfstandig ondernemer opereren.

5. Beperk herhaalde beoordeling per project

Een zelfstandig ondernemer kan gedurende een jaar achtereenvolgens voor verschillende projecten van dezelfde of verschillende afbouwbedrijven werken.

Het wetsvoorstel vereist naast de zelfstandigentoets telkens beoordeling van de concrete werkrelatie. Dat kan ertoe leiden dat dezelfde ondernemer en hetzelfde afbouwbedrijf bij iedere nieuwe opdracht opnieuw moeten beoordelen en documenteren of aan alle criteria wordt voldaan. NOA acht het gewenst dat de wet meer betekenis toekent aan een eenmaal objectief vastgesteld ondernemersprofiel.

Wij verzoeken te onderzoeken of voor onderdelen van de zelfstandigentoets kan worden gewerkt met een gestandaardiseerde verklaring, status of derdenverklaring die gedurende een bepaalde periode bruikbaar is voor meerdere opdrachtgevers. Een opdrachtgever die redelijkerwijs op een dergelijke verklaring mag vertrouwen, moet niet telkens opnieuw dezelfde persoonlijke en financiële gegevens van de zelfstandige hoeven te controleren.

Dit vermindert regeldruk en voorkomt onnodige verwerking van privacygevoelige informatie.

6. Houd rekening met sectorspecifieke kenmerken

NOA waardeert dat in het wetsvoorstel en de toelichting expliciet rekening wordt gehouden met locatiegebonden en tijdsgebonden werkzaamheden. Afbouwwerkzaamheden kunnen naar hun aard veelal op de betreffende bouwplaats worden uitgevoerd. Daarnaast zijn toegangstijden, bouwlogistiek, veiligheidsvoorschriften, fasering van werkzaamheden en afstemming met andere disciplines inherent aan het bouwproces.

Hetzelfde geldt voor noodzakelijke kwaliteits- en veiligheidsvoorschriften. Dat een hoofdaannemer of afbouwbedrijf voorschrijft wanneer een bouwplaats toegankelijk is, welke veiligheidsregels gelden of wanneer een volgende bouwfase gereed moet zijn, betekent niet dat inhoudelijk gezag wordt uitgeoefend over de vaktechnische uitvoering door de zelfstandige.

NOA verzoekt deze situaties zo concreet mogelijk in wet, lagere regelgeving of officiële uitvoeringsvoorbeelden op te nemen. Daarbij dient duidelijk onderscheid te worden gemaakt tussen enerzijds noodzakelijke projectcoördinatie, resultaatbewaking, veiligheid en wettelijke verplichtingen en anderzijds werknemersachtige vakinhoudelijke aansturing. Voor onze sectoren zou een aantal door de overheid gevalideerde praktijkcasussen bijzonder behulpzaam zijn.

Wij verzoeken de regering de toelichting aan te vullen met sectorspecifieke praktijkvoorbeelden en een duidelijk handelingskader voor opdrachtgevers. Dit kader moet inzicht geven in de relevante feiten, de redelijkerwijs te bewaren documentatie en de wijze waarop wijzigingen in de opdracht worden beoordeeld.

7. Ondernemersvoorzieningen

Om te voorkomen dat flexibele arbeid zoals onder meer verricht door zelfstandigen zonder personeel om de verkeerde redenen wordt ingezet (namelijk enkel en alleen of in overwegende mate omdat het goedkoper is), moet qua kosten en risico's als het gaat om arbeid zoveel mogelijk sprake zijn van een gelijk speelveld. Daartoe dienen (zoals in de aanhef van onze bijdrage vermeld) de kosten en risico's van arbeidscontracten voor onbepaalde tijd te worden verlaagd, maar kan ook het voorschrijven van het regelen van bepaalde voorzieningen voor en/of door flexibele arbeidskrachten zoals zelfstandigen zonder personeel dienstig zijn. Voordeel daarvan is bovendien dat dergelijke voorzieningen daadwerkelijk worden getroffen. Daarbij zijn zowel zelfstandigen zonder personeel als de samenleving gebaat. Het verplichte minimumbedrag voor voorzieningen tegen ondernemersrisico's moet overigens wel proportioneel zijn en aansluiten bij de draagkracht en feitelijke situatie van de zelfstandige.

Wij verzoeken de regering de hoogte en systematiek van dit bedrag te onderbouwen met een effectanalyse en duidelijk te maken welke bestaande voorzieningen en verzekeringen kunnen meetellen. Voorkomen moet worden dat de regeling leidt tot onnodige administratieve lasten of onevenredige kosten.

8. Conclusie

De Zelfstandigenwet kan bijdragen aan meer rechtszekerheid voor zelfstandigen zonder personeel en opdrachtgevers. Voor onze sectoren is daarvoor noodzakelijk dat de criteria aansluiten bij projectmatig werken, gangbare contractvormen en de reële ondernemersrisico's van zelfstandigen zonder personeel.

Wij verzoeken de regering de genoemde punten in de verdere uitwerking van het wetsvoorstel en de memorie van toelichting te verwerken, zodat de *'veilige haven'* niet alleen juridisch duidelijk is, maar ook praktisch toepasbaar en controleerbaar.

Tenslotte doen we nog eens een beroep op *'de politiek'* om (bijvoorbeeld samen met ons) te bezien hoe de in de aanhef van deze bijdrage geschetste problematiek kan worden geadresseerd.

Met vriendelijke groet,

mr. J.W.M. Kerstens,
Voorzitter NOA